

Ensimmäiset sanani joka aamu olivat samat: "Voi vittu." Elämään kyllästyneen kuuloiset sanat eivät tarkoittaneet siinä hetkessä mitään muuta kuin epämurkavaa ajatusta uuden päivän alkamisesta. En kiroillut tahallani, mutta sanat vain tulivat hiljaisena mutinana sisältäni omalla voimallaan. Toinen joka-aamuinen rutiinini oli puhelimen kellon vilkaisu ja samalla äänetön toivomus, että saisin vielä nukkua. Yleensä tämä aamun ensimmäinen herätys tapahtui vähän ennen kolmea, ja sain vielä jatkaa uniani. "Voi vittu", sanoin hiljaa itselleni mutisten. Jalkojeni päällä oli lämmintä hiekkasäkkiä muistuttava paino. Käännyin vilkaisemaan kelloa ja säkki valahti pois jaloiltani, päästi hiljaisen maukaisun ja käveli venytellen ylitseni. Kello oli 5.44. "Voi vittu", sanoin uudelleen, tällä kertaa ääneen. Kissa tuli tekemään kosteita nenänkuvia poskeeni ja otsaani ja oli ilmiselvästi iloinen aamuherätyksestä. Se kehräsi vaimeasti ja yritti saada kaiken huomioni. Heitin jalkani lattialle, silitin kissaa ja laahustin alakertaan. Kissa tuli portaat perässäni ja välillä rinnallani päästään lyhyen naukaisun lähes jokaisella askelmalla. Oli torstai, heinäkuun neljäs ja ulkona oli valoisaa, mutta pilvistä. Tämän kesän aamut olivat tähän asti olleet jatkuvasti tällaisia. Kahvi, jonka myöhäisen herätyksen vuoksi tein keittimellä enkä pannulla, oli aika onnistunutta. Ruispalan päälle kasaamani juuston reunat olivat vaihtaneet vähän väriä ja kovettuneet. Voisilmäpulla, jonka pussissa hintalapun vieressä oleva keltainen tarra julisti kolmenkymmenen prosentin alennusta, tuntui murenevan kurkkuun. Vein puolet pullasta tiskialtaan alla olevaan, jo valmiiksi täynnä olevaan roskaämpäriin. Kissa istui pöydällä minua vastapäätä ja sai pienen palan juustoa, jonka söi jättäen pöytään kosteana kiiltävän läikän. Sitten se hyppäsi lattialle ja meni toimittamaan päivän tärkeimpiä askareitaan: nukkumaan ja lepäämään. Vedin päälleni vanhan, saumoistaan irsteleävän nahkatakkin, jonka metallinväriset vetoketjut ja soljet kilisivät ja vetivät aina kissan huomion puoleensa. Taputtelin taskut läpi varmistaakseni, että minulla oli mukana kaikki tarvittava, lompakko, särkylääkettä ja työpaikan avain. Kello 6.13 astuin ulos sadetta lupailevaan aamuun. Työmatka veisi parikymmentä minuuttia. Myöhästyisin vähän yli puoli tuntia. En pitänyt sitä pahana, koska olin jo oppinut, että kyllä ne laudat ja kalikat siellä pysyisivät. Pari vuotta sitten uutena ostamani, hiekanvärinen Skoda Octavia, seisoi autotallin kiinni olevan nosto-oven edessä. Istuin sisään, panin sen käyntiin ja ajoin pois pihasta. Tuulilasiin ilmestyi pieniä vesipisaroihin. Tänäpäin olisi toiseksi viimeinen työpäivä ennen kesälomaa. Kotimatalla, juuri, kun oli ehtinyt valtatielle, käsijarrun alla olevassa lokerossa oleva puhelin alkoi soida ja sen värinäähälytys sai muovin resonoimaan. Nostin puhelimen näkökenttääni ja vilkaisin näyttöä. Numero oli ykkösellä alkava yritysnúmero. Arvelin soittajan olevan joku ränni- tai kattokauppias, enkä vastannut. Tipautin puhelimen takaisin lokeroon, jossa se sai yksinään soida ja täristä. Käänsin radion isommalle, ja kuuntelin, kuinka ulkomaalaiset turistit olivat taas löytäneet Suomeen. Kotipihalle päästyäni peruutin auton autotallin eteen, sammutin moottorin ja istuin hetken paikallani. Taivas oli mennyt pilveen ja päivällä mukavasti paistanut aurinko kadonnut näkyvistä. Avasin oven ja nappasin puhelimen käteeni samalla hetkellä, kun sen värinäähälytys käynnistyi ja sekuntia myöhemmin soittoaani alkoi kuulua. Numero oli sama, josta oli soitettu jo aikaisemmin. Pidin puhelinta kädessäni ja odotin, että se hiljenisi. Ehkä soittaja luovuttaisi, jos en tälläkään kertaa vastaisi. Päätin hankkia telemarkkinointikiellon. Pihan yläpuolella haarapääskyt lensivät matalalla pyydystämässä alkamassa olevaa sadetta pakenevia hyönteisiä. Kuuntelin niiden iloisen kuulosta ääntelyä. Puhelin soi edelleen. Pyyhkäisin näytöllä vaativana vilkkuvaa vihreää luurin kuvaa, ja sanoin nimeni tavalla, jonka toivoin viestivän, että en halua ostaa mitään. "Oletteko Harri Salonen?" lähes yhtä ynseän kuuloinen naisääni kysyi. Ääni ei ollut nuoren opiskelijatyttöä ääni, jollainen lehtikauppiaila oli yleensä. "Kyllä, puhelimessa", vastasin varautuneena. Ajattelin kuunnella häntä siihen asti, että olisin portailla. Nousin autosta, ja

kuulin, kuinka sen virta-avaimet heilahtelivat virtalukossa. Läimäsin oven kiinni ja kävelin postilaatikolle kuunnellen samalla, kuinka soittaja esittäytyi. ”Täällä puhuu Anniina Laukola asianajotoimisto Laukolasta”, hän sanoi. Se kuulosti pelottavan viralliselta, varsinkin, kun naisen puhetyyli oli kuivan ankea. Postilaatikossa oli jokin tyhjämpäiväinen mainos, jonka siirsin postilaatikon vieressä olevaan vihreään jäteastiaan. Jäteastia ei ollut vielä edes puolillaan, ja sen tyhjennyspäivä olisi maanantaina. Muistin keittiössä olevan täysinäisen roskapussin. Se pitäisi muistaa tuoda jäteastiaan ennen maanantaita. En välittänyt tervehtiä soittajaa, vaan jäin odottamaan, mitä asiaa hänellä oli. Olin valmis katkaisemaan puhelun, jos soittaja aloittaisi päälleikäyvän kaupustelun. Hiljaisuutta kesti kymmenisen sekuntia. ”Niin. Minulla on toimeksianto eräältä asiakkaaltani. Se koskee erästä sotahistoriallista muistoesinettä, joka on tiettävästi teidän hallussanne.” Minun hallussani oleva sotahistoriallinen esine kuulosti aika erikoiselta. ”Millainen esine?” kysyin sitten. ”Valokuva, jonka isoäitinne sai postitse syksyllä 1944”, soittaja sanoi. Hänen puhetyylinsä vaikutti äärimmäisen kuivalta. Välittömästi mieleeni tuli ainoa minulla oleva valokuva, joka liittyi millään tavalla sotaan. Se oli ollut vanhempieni makuuhuoneessa seinällä lukuisten muiden kuvien keskellä, postikortin kokoisena, mustavalkoisena vanhantyyliisessä, koristeellisessa messinkikehyksessä. Kuvassa oli isoisäni kasvot, surullisen näköiset silmät suunnattuna suoraan kameraan. Kuva oli aina ollut mielestäni jotenkin epäonnistunut, liian läheltä otettu, ylivalottunut ja vähän suttuinen. Kuva ei ollut ollut näkyvillä enää yli kahteenkymmeneen vuoteen, enkä voinut ymmärtää, miten joku ulkopuolinen edes tiesi sen olemassaolosta. ”Miten asiakkaanne on saanut tietää kuvasta?” ”Hän ei kertonut sitä. Hän vain pyysi ottamaan teihin yhteyttä.” Jokin asia tuntui olevan pielessä. ”Miksi hän ei itse soittanut?” ”Hän ei puhu suomea, eikä hän tiennyt, osaatteko te englantia”, Anniina Laukola vastasi. ”Hän edustaa ulkomaista sotahistoriallista seuraa, ja pyytää, että saisi kopioida tai ostaa kuvan. Molemmissa tapauksissa saatte siitä kohtuullisen korvauksen.” Mietin muutaman sekunnin. ”Entä jos en suostu?” Hetken hiljaisuus. Kuuntelin itikoiden pörinää ja jostain kaukaa kantautuvaa traktorin ääntä. ”Pyydän, että harkitsette. Jotkin muutkin tahot ovat kiinnostuneita kuvasta, eivätkä he välttämättä ole näin hienotunteisia”, Laukola sanoi hiljaisuuden jälkeen. Sanoissa, jotka oli lausuttu samalla yksitoikkoisen neutraalilla äänellä kuin koko aikaisempi keskustelu, oli selvästi uhkaava sävy. ”Sanokaa asiakkaallenne, että saatan harkita asiaa. Jos he jatkavat uhkailua, niin en edes harkitse.” Laukola perääntyi. ”He eivät tarkoita uhkailla. Valitsin vain sanani väärin. Miettikää asiaa, mutta toivon, että vastaatte pian.” Roska-astian kanteen läiskähti iso vesipisara ja sen perään heti toinen. Sitten niitä alkoi tulla yhä tiheämmin. Vilkaisin tummuneelle taivaalle, ja lähdin kävelemään ripeästi taloa kohti. ”Minulle jäi teidän numeronne. Soitan siihen huomenna, jos muistan etsiä kuvan.” ”Hyvä. Toivottavasti ymmärrätte, kuinka tärkeää tämä on asiakkaallemme”, Laukola sanoi. Hänen äänessään kuului helpotus. ”Täällä sataa, pitää mennä sisään”, sanoin ja katkaisun puhelun. Työnsin puhelimen taskuun suojaan sateelta ja harpoin portaat ylös ja astuin sisään juuri ennen kuin alkoi sataa kaatamalla.